

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

34. De officio & potestate Conseruatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

sed reuocacionem ignorans, valeant? Respondeo, valeo, vt colligitur ex iis, quæ tradunt Ioannes Andr. in Clem. 1. d. 1. in l. Barbatus, vbi. Item quæro aliquis, ff. de offic. Præto.

C A P. XXXIII.

De Priuilegiis quibus Legati gaudent.

De hac re agit Sclua de Beneficiis part. 2. quæst. 3. num. 13. vbi primum priuilegium numerat, quod ipsum per legentes in triginta septem pœnas incurrunt, vt colligitur ex cap. Felices. de pœnis in sexto. Et Clem. si suadens. eod. tit.

Secundum Priuilegium: Quando Cardinales sunt Legati, conferre possunt Beneficia, etiam ad Papam deuoluta. Glossa in Extrauagante Ioannis 22. que incipit. Execrabilis, de præb. in verb. sublimitatem.

Tertium Priuilegium: Legati possunt absoluerre eos qui sunt excommunicati, eo quod manus uolentas in Clericum iniecerint. cap. Ad ommentium, de sent. excomm. vt dixi superius.

Quartum Priuilegium: Legati urbem egressi possunt uti insignis Apostolicæ dignitatis, videlicet equo albo, uestibus rubris, freno, calcaribus aureis. Hostien. in c. Antiqua. de Priu.

Quintum Priuilegium: Legati possunt dici Patritii, Glossa in præb. extrauag. Execrabilis, in verb. sublimitatem.

Sextum: Prælati Cardinales censentur pars corporis Papæ more Senatorum. Glossa loco citato.

Septimum Priuilegium: Cum primum creatus est Legatus, censetur solutus omni vinculo patriæ potestatis. Glossa in eod. loco quem retulimus.

Octauum Priuilegium: Cardinali afferenti se esse Legatum Apostolicæ Sedis, creditur abque litteris, de hoc dixi superius.

Nonum Priuilegium: Legato Cardinali creditur abf. que actis in his, quæ coram eo facta sunt. Hæc Priuilegia recenset Glossa in dilla Extrauag. Sed ex his, quæ hæcenus dixi, multa alia Priuilegia Legatis concessa colliguntur.

C A P. XXXIV.

De officio, & Potestate Conseruatoris.

Nillus est in iure Canonico titulus de Conseruatoris officio, aut potestate, sed de eo agitur cap. 1. 2. & 3. vt. de offic. iudicis deleg. in sexto.

Primo quæritur, Quisnam appellatione Conseruatoris intelligatur? Conseruator est Iudex à Papa datus ad defendendos aliquos contra manifestas iniurias, iudiciali non utens indagine. c. statumus, de offi. iud. deleg. in sexto.

Secundo quæritur, An Conseruator sit Iudex Ordinarius, an delegatus? Archid. & Ioan. Andr. & alii in cap. 1. de offic. iud. deleg. in 6. aiunt esse Iudicem delegatum, vt colligitur ex cap. 1. & 2. vt. de offic. iud. deleg. in sexto.

Tertio quæritur, Quot sint genera Conseruatorum? Ioan. Andreas cap. 1. citato ponit tria genera, Conseruatorum: Aliqui dicuntur, inquit, contra Latrones. Et prædones: alii contra eos, qui priuilegia quibusdam concessa perfringunt, aut violant: Aliqui dantur contra iniurias, & offensas manifestas. Et in his casibus iudiciali indagine non utuntur, id est, non procedunt quasi dubii de veritate vel iustitia, vt ait Glossa, per iudicialem causæ cognitionem siue examinationem: vt inferius dicam.

Quarto quæritur, Quisnam possit dari, siue constitui Conseruator? Possunt Conseruatores dari episcopi, & eorum superiores, item Abbates: & ii, qui in Cathedralibus, vel Collegiatis ecclesiis habent dignitates, vel personatus: Alii vero iure dari non possunt, cap. 2. vt. de offic. iud. deleg. in sexto. Item non potest quis esse Conseruator sui Conseruatoris, aut sui Domini, in cuius dominio, & potestate est, exceptis Conseruatoribus, qui dantur Regibus vel Principibus cap. 2. vt. de offic. iud. deleg. in sexto.

Quinto quæritur, Quo differat Conseruator, & Iudex delegatus? Ioannes Andreas in cap. 2. citato de offic. iud. de-

leg. in sexto, dicit in multis differre, quæ ex illo colligit. Primo, quia Iudex delegatus, potest esse Canonicus ecclesiæ Cathedralis, Conseruator non item. Secundo, quia eius, qui mihi datus est Iudex delegatus, possum esse Iudex delegatus in alia causa saluo iure recusationis; sed eius qui mihi datus est Conseruator, non possum ego esse Conseruator, etiam si apponatur exceptio. Tertio, saluo iure recusationis, cum qui est mihi subditus, possum petere, & impetrare Iudicem delegatum, Conseruatorem non item. Quarto, Iudex delegatus à Principe, causam sibi demandatam, & commissam, potest alteri ex toto, vel ex parte committere. cap. Pastoralis, de offic. iud. deleg. sed Conseruator non potest. Quinto Iudex delegatus etiam si se ingerat in his, quæ non sunt iurisdictionis, non efficitur pœna in prædicto capite constituta, quia hoc non inuenitur expressum in iure, secus est de Conseruatore, His exceptis, inquit Ioannes Andreas, in ceteris Iudex delegatus & Conseruator conueniunt.

Sexto quæritur, Cuius sit Conseruatorem dare? Est inquit Ioannes Andreas in cap. 1. & 2. vt. de offic. iud. deleg. in 6. Romani Pontificis, non Apostolici Legati, etiam à latere. Septimo quæritur, Quidnam possit Conseruator ratione officii quo fungitur? Potest cognoscere de iniuriis, & violentis solum manifestis cap. 1. & 2. vt. de offic. iud. deleg. in sexto. Potro manifesta iniuriæ intelliguntur eæ, quæ ita notoriæ sunt, vt nulla probabili tergiversatione celari queant. cap. Ex parte, de verbor. signif. Vnde de iniuriis dubiis cognoscere nequit: illæ enim sine indagine iudicari non possunt: & Conseruator indagine non utitur. c. 1. de offic. deleg. in sexto. Quid si initio dubiter Conseruator iniuriæ sit manifesta, & an ad suam iurisdictionem, & forum spectet? Tunc reuera potest inquirere, vt sciat, an sit notoria iniuria, & an sit suæ iurisdictionis. Quid item, si is, iniuriam intulit, neget eam esse notoriam? Tunc quamuis negatione res videatur fieri dubia. l. 3. C. Quibus ad libertatem proclam. non licet. Potest Conseruator testes, & probationes recipere ad cognoscendum, an iniuria illa sit notoria: sic enim sciet, pertineat nec ne ad suam iurisdictionem, quod quilibet Iudex potest cognoscere l. 3. ff. de iudic. alioqui enim inutile esset eius officium. cap. super litteris, de rescript. & l. si quis ff. de iud. & si factum notorium inuenit, procedat: sin minus, à procedendo desistet, quia ius non habet defendendi simpliciter iniuriam, sed notoriam duntaxat. Item potest vocare reum, qui si factum confiteatur, tunc Conseruatoris iurisdictioni subicitur: eo vero negante factum, probationes admittere, ad sciendum, sit, nec ne notorium factum.

Quæ res, quid dicendum, si reus confiteatur quidem se fecisse, sed suo iure usum fuisse? Tunc quidam censent, Conseruatorem non posse contra eum procedere: sed alii probabilius opinantur posse eum testes, & probationes admittere ad cognoscendum, an sit iniuria notoria, vt colligitur ex c. bona, de electio. Alioqui enim facile reus Conseruatoris iudicium effugeret. Si iterum quæras, An sit Conseruatoris, defendere non solum ab iniuria notoria, quæ est illata, sed etiam ab ea, quæ probabiliter creditur inferenda? vt si quis paratus sit ad inferendam iniuriam his, quibus datus est Conseruator. Potest, inquit, Ioan. Andreas, tunc prohibere ne iniuria inferatur, & potest excommunicare & punire. c. sacris, de sent. excom. Si autem iniuria fuerit illata, potest per censuras ecclesiasticas compellere reum ad satisfactionem idoneam exhibendam. Quid si reus factum quidem fateatur, sed neget esse notorium? Potest tunc Conseruator procedere ad sententiam ferendam, quia per confessionem factam a reo in iudicio, delictum notorium est. c. Vstra. & cap. 2. de Cohabit. Clerico. & mulierum.

Octauo quæritur, Quem modum tenere debeat Conseruator in procedendo? Respondeo in primis: Quamuis iudiciali indagine non utatur, habet tamen in notoriis omnem iurisdictionem, omnia enim, sine quibus

cuius iurisdictione exerceri non potest, intelligantur ei esse concessa. *l. 2. ff. de iurisd. om. iud.* unde potest citare, & punire contumaces *e. de causis de offi. iud. deleg. c. 1. ff. si quis ius dicat.* Quod si delictum est notorium aliis, non vbi, ius habet querendi, & cogendi testes ad dicendum testimonium. *c. 1. c. 2. de testib. cogend. In primis, 2. quæstio. r.* Item, quando notorium est delictum, & nescitur quis illud patrauerit, procedere potest per Inquisitionem generaliter, non specialiter, inquirendo in aliquem. Insuper, si reus, qui fuerit condemnatus, & excommunicatus, comparuerit intra annum, & dixerit se velle satisfacere, potest conferuator cognoscere de gravitate damni illati, vel iniuriæ factæ: Præterea non potest procedere contra aliquos extra civitates, vel dioceses, in quibus non est deputatus Conferuator: nec alibi, quam in civitatibus, vel locis insignibus, vbi possit haberi copia hominum peritorum: nec potest aliquem citare ultra diætam à finibus eius diocesis. *Hac habentur in c. ult. de offi. iud. deleg. in sexto.*

Nono quaeritur, An debeat omnino per seipsam procedere, ita ut suas vices alteri delegare non possit? Non potest alteri suas vices committere exceptis citationibus, & sententiarum denunciationibus, nisi per litteras Pontificias hoc ei fuerit specialiter demandatum: tunc enim poterit committere alicui, dummodo id fiat intra loca, in quibus est Conferuator deputatus, & dummodo committat personis dignitatem, aut Personatum habentibus in ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, *cap. ult. de offi. iud. deleg. in sexto.*

Decimo quaeritur, An Conferuator possit per censuras ecclesiasticas brachium quod dicunt sæculare, hoc est Magistratum civillum officium invocare, & eos cogere ad iustagandum contra prædictas iniurias? Potest. *Ioannes in sum. Confess. lib. 2. tit. 5. q. 154.*

Vndecimo quaeritur, An possit Conferuator recurari? Non potest, quia non cognoscit, ut diximus, nisi de notoriis, in quibus Iudex non recurari. Si roget, An possit ab eo appellari ad Iudicem superiorem? Non potest, quia in notoriis appellatio non admittitur.

Duodecimo quaeritur, Quomodo procedere debeat contra episcopos? *Ca. Quia Pontifici, de offi. iud. deleg. in sexto.* Ratum est, ut Conferuator, vel Iudex delegatus contra episcopos procedens modesta utatur, ut scilicet primo episcopo interdicitur ingressus in ecclesiam, vel sacerdotale officium. Secundo, ut suspendatur ab officio. Tertio, contra eum ecclesiastica censura aggrauetur, nisi forte aliud fieri iusserit nimis contumaciae proceritas, quia scilicet, *ut dicit Glossa*, iniurias, & contumeliosa verba profert in Iudicem episcopus.

Decimotertio quaeritur, Quæ pœna sit constituta in Conferuatores aliter procedentes, quam eorum iurisdictione & officium requirit? Respondeo, in primis iurium esse, & inane, quod fecerunt, *c. ult. de offi. iud. deleg. in 6.* Item, si de aliis, quam manifestis iniuriis, & violentiis scientes cognoscunt, siue ad alia, quæ iudicalem indaginem postulant, suam potestatem, & iurisdictionem extenderint, eo ipso ad annum sunt ab officio suspensi, *ca. ult. iam dicto*, & is qui litigat, & hoc faciendum curat, in sententiam excommunicationis incurrit, à quo absolui non potest, nisi prius ex toto satisfecerit, & impensas legitime, & propter huiusmodi causam factas compensauerit. Si autem alius, quam is, cui est Conferuator datus, hoc fecerit, non incidit in hanc sententiam secundum Geminianum in eo capite, nisi communicet cum litigante, postquam est excommunicatus tunc enim tanquam participans in crimine criminosis, excommunicatione afficeretur. Absoluti vero ab hac excommunicatione episcopus secundum Ioannem Monachum, Archidiaconum, & Ioannem Andream in eo capite, quia Conditor Canonis eam sibi non referauit.

Decimoquarto quaeritur, Quamdiu duret Conferuatoris officium? Respondeo, durare vsque ad obitum Papæ, qui Conferuatorem dedit, quod atinet ad negotia non excepta, *c. ultim. de offi. deleg. in 6.* nisi aliud exprimeretur in

litteris Pontificis: quod vero spectat ad negotia iam cepta, durat post obitum Papæ: *ut ait Glossa in cap. prædicto.* Negotia vero incepta censentur post citationem vel aliquem alium actum iudicalem inchoatum. Imo, *ut dicit Glossa in cap. cum plures de offi. iud. deleg. in 6.* quando plures sunt Conferuatores dati, de defendendum certum aliquem Prælatum, Monasterium, vel ecclesiam, si vnus illorum negotium incepit, non finit iurisdictionem aliorum morte Papæ, qui Conferuatores deputauit.

C A P. XXXV.

Quidam possit Visitator Apostolicus.

Sicut Episcopi, & alii superiores Amittunt, Visitatores creant aliquando qui diocesim, vel Prouinciam visitant. Sic etiam Papa solet nonnunquam visitatorem dare ad Archiepiscopos, vel episcopos visitandos. Quam vero potestatem accipiat Visitator Apostolicus, colligi potest ex litteris Pontificiis, quibus Gregorius XIII. huiusmodi Visitatorem olim instituit: quæ sic habent ad verbum: *Gregorius Papa XIII. Venerabili fratri M. Episcopo A. Sal. & Apostolicam benedictionem.* Si quis Christo Domino nobisque charissimus visitare presentes possessiones, nihil libertati animo fecerimus. Nam quæ aut negligentia, aut hominum malitia corrupta sunt, sanando, & ad pristinam rectam, que normam reseruit, & omnium salutem, & nostro monasterio salutem, huiusmodi autem prestare cum per nos ipsos nullo modo possumus, sed recordationis Pii Papæ V. prædecessoris nostri vestigium imitantes, per probatos fide, & charitate viros facere sumus aggressi, & à statu Ecclesiastico nobis immediate subiecto (cum capimus, id que non mediocrem fructum attulisse cognouerimus: Plurimum in nomine Domini progredientes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione, Te, de cuius prudentia integritate, experientia, & Catholica Religione studio plurimum in Domino confidimus, nostrum, & Apostolicam Sedem Generalem, & specialem Visitatorem, & reformationem, & delegatum in Civitate, & diocesi M. per presentes creatum, constituimus, & deputamus: ac ibi per Apostolicam scriptam mandamus, ut ad dictam civitatem, & diocesim te conferas, ibique auctoritate nostra tam prænominatam Cathedralem, quam omnes, & singulos Collegiales, & Parochiales, & alios quoscumque tam curam, & sine cura Ecclesiarum, & Cappellaniarum, & Beneficentiarum Ecclesiasticarum, etiam ruralium, & alia quæcumque quouis nomine nuncupata, aut qualificata, etiam ad iterum Patronatus laicorum, cuiuscumque status, & conditionis, & dignitatis sit, Hospitales, Oratoria, Confraternitates, seu scholas, & laicorum, & dispersarum, & alia quæcumque, etiam ad iterum Patronatus laicorum, & nobis, & eidem Apostolica sedi immediate subiectas, & subiectas, etiam si nullius diocesis existant, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, & aliarum militiarum loca, & ea que propriis districtibus habent, & cetera quacumque, etiam quemadmodum libet similiter exempta, quatenus à Regularibus non visitantur, atque in his distaxat, quæ ad curam personarum secularium quomodolibet pertinent animarum: nec non, & quæ Episcopi locorum Ordinarius, tanquam eiusdem Apostolice sedis delegatus, de iure, vel ex decretis sacri Generalis Tridentini Concilii, corrigi, & reformare possunt, etiam si earum, vel eorum cura, vel administratio alicui ex fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesie, Cardinalibus, quomodolibet sit commissa: etiam que Capitula, Archidiaconos, Præpositos, Archipresbiteros, vel alias dignitates, etiam maiores, post Pontificalem, vel principales in istis Collegiatis, ac Personarum, & officia obsequentium, Canonicos, Rectores, Portionarios, Presbyteros, Beneficentiarum Ecclesiasticarum, & personarum cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentes, aut quouis essent nomine, & titulo prædicto, etiam Episcopali, aut Archiepiscopali dignitate præfideant: nec non, & Regularia Monasteria cuiusvis Ordinis, & qualis alicui existant, etiam commendata, alicui ex Cardinalibus præfideant, illorumque ecclesiarum, Cappellaniarum, membrorum, atque personarum etiam Regularium Visitatori Capitali Generali non subiecta, vel etiam subiecta, si à suis Superioribus visitari non solent, sed & quæ à suis Superioribus visitari solent.